

Justitiedepartementet
Enheten för processrätt och
domstolsfrågor
103 33 Stockholm

Remissvar över betänkande SOU 2017:8 *Rekrytering av framtidens domare*

(Dnr Ju2017/08641/DOM)

Kristianstads tingsrätt avger härigenom remissvar över rubricerat betänkande.

Betänkandet är välskrivet och behandlar viktiga frågor. Kristianstads tingsrätt har i allt väsentligt ingen erinran mot de förslag som lämnas. I övrigt vill tingsrätten ange följande.

Initiativet med en översyn av rekryteringen av domare är välkommet. Som framgår av betänkandet har ämnet varit föremål för flera utredningar tidigare. Det kan konstateras att förslagen som framgår av betänkandet inte innebär några större reformer, vilket sammanhänger med direktivets utformning. För att säkerställa att det blir fler sökande och att de skickligaste och för yrket mest lämpade juristerna söker sig till domarbanan behöver troligtvis mer genomgripande reformer genomföras. Flera av de föreslagna åtgärderna kan dock vara ett steg mot att förbättra det framtida rekryteringsunderlaget vid anställning av ordinarie domare.

Det bör framhållas att en stor del av de bedömningar och förslag i betänkandet tar sikte på åtgärder som inte förutsätter några författningsändringar med beslut av Riksdagen eller regeringen. Många av de synpunkter som framförs i betänkandet är inte heller nya. Samma eller likartade synpunkter återfinns i de tidigare överväganden som gjorts om domarbanan och rekryteringsförfarandet. I dessa fall har domstolarna i sin egenskap av arbetsgivare och utbildningsansvariga ett ansvar att i samråd med Domstolsverket vidta fler åtgärder inom ramen för det som framhålls i betänkandet. Detta gäller kanske särskilt de synpunkter och reformförslag som lämnas i kapitel 13 om den särskilda domarutbildningen.

Kristianstads tingsrätt vill i detta sammanhang framhålla den försöksverksamhet som tingsrätten i samarbete med Hovrätten över Skåne och Blekinge – med stöd från Domstolsverket – bedriver angående rekrytering av fiskaler med lokal anknytning. Denna försöksverksamhet är i linje med den bedömning som görs i betänkandet (s. 239) om att förutsägbarheten för fiskaler bör öka när det gäller ort för underrättstjänstgöring.

Nedan lämnas synpunkter beträffande vart och ett av kapitlen i betänkandet.

Kapitel 11: Adjungerat råd – domarmeritering för kvalificerade och erfarna jurister

Kristianstads tingsrätt tillstyrker förslaget i huvudsak med vad som framförs i betänkandet. Tingsrätten vill dock framålla att det inte endast bör vara överrätterna som ansvarar för och deltar i rekrytering och utformning av anställningarna för adjungerade råd. En stor del av adjunktionen ska fullgöras i underrätt och därför bör underrätterna involveras i större utsträckning än vad som framgår av betänkandet. Det är även viktigt att framhålla att huvuddelen av de ordinarie domare som anställs tjänstgör i underrätt, och underrätterna torde ha de bästa förutsättningarna att bedöma vilka personer som kan vara lämpliga för en framtida anställning som ordinarie domare i underrätt.

Kapitel 12: Det nuvarande systemet för extern adjunktion

Om förslaget om inrättande av adjungerade råd genomförs, kan det ifrågasättas om extern adjunktion i dess nuvarande form kommer att fylla en funktion. Kristianstads tingsrätt delar dock slutsatsen i betänkandet att systemet kan fylla ett behov även i framtiden. Tingsrätten har inte någon invändning mot att kravet på erfarenhet från ett rättsområde som förekommer i domstolen tas bort.

Kapitel 13: Den särskilda domarutbildningen

Kristianstads tingsrätt delar bedömningen att dimensioneringen av domarutbildningen bör göras på det sätt att det på sikt säkerställs att antalet sökande till ordinarie domartjänster inte är för få. Det har sedan år 2008 skett en successiv ökning av antalet utbildningsplatser på domarutbildningen. Vi har sannolikt ännu inte sett utfallet av denna ökning. Den genomsnittliga genomströmningstiden för den som genomgår domarutbildningen överstiger med marginal de tänkta fyra åren. För att kunna bedöma behovet torde ett bättre statistiskt underlag behöva tas fram, t.ex. vilken påverkan ett ökat antal utbildningsplatser har på antalet sökande till domstolar på platser längre ifrån orter med överrätter.

Kristianstads tingsrätt delar bedömningen att intresse för den särskilda domarutbildningen blir större om förutsebarheten för fiskalen om vilken underrätt han eller hon kommer att tjänstgöra vid i samband med domarutbildningen ökar. I detta sammanhang kan framhållas att andra arbetsgivare på ett betydligt bättre sätt kan ge besked till sina anställda om var de ska tjänstgöra.

Kristianstads tingsrätt delar även uppfattningen att den särskilda domarutbildningen bör ske vid fler underrätter än vad som är fallet idag och att det bör finnas möjlighet till specialisering inom ett eller flera rättsområden.

Kapitel 14: Fler möjligheter för assessorer att arbeta i underrätt

Kristianstads tingsrätt tillstyrker förslagen. De föreslagna reformerna kommer att öka möjligheten för unga jurister att etablera sig och meritera sig för anställning som ordinarie domare även på orter utanför storstadsregionerna. För att dessa tvååriga anställningar ska vara tillräckligt konkurrenskraftiga och attraktiva torde det krävas att de utformas med ett attraktivt innehåll med ett betydande inslag av varierande slag av kompetensutveckling.

Kapitel 15: Budget för domarmeritering och domarutbildning

Betänkandet innehåller i denna del inte något konkret förslag på hur budget och budgetansvar ska fördelas. Kostnaden för dagens särskilda domarutbildning är betydande. Till detta kommer kostnaden för externa adjunkter. Om de förslag om utökning av den särskilda domarutbildningen och om adjungerande råd som lämnas i betänkandet genomförs, medför detta att kostnaderna kommer att öka betydligt.

Kristianstads tingsrätt, som är en mindre tingsrätt, gör bedömningen att det finansiella ansvaret för dessa olika anställningsformer för utbildning av domare bör samordnas och samlas på ett ställe. Finansieringen av de fiskaler som genomgår den särskilda domarutbildningen är idag splittrad genom att kostnaden fördelas på överrätter, underrätter och Domstolsverket. Här krävs sannolikt en övergripande samordning på nationell nivå.

Kapitel 16: Lagreglering av domarmakten

Om det anses motiverat att även icke ordinarie domare regleras i lag bör det övervägas om lagregleringen ska ange samtliga de icke ordinarie domarbefattningar som kan förekomma.

Kapitel 17: Ett aktivt rekryteringsförfarande

Kristianstads tingsrätt tillstyrker att betydligt större resurser bör läggas på arbetet för att främja rekryteringen av ordinarie domare. I vilken utsträckning detta ansvar bör ligga på Domarnämnden eller på Domstolsverket har tingsrätten ingen självständig uppfattning om.

Kapitel 18: Offentligheten i rekryteringsförfarandet

Tingsrätten tillstyrker betänkandets förslag om att ha sekretess under den första delen av förfarandet av utnämning av domare. Det är visserligen svårt att finna en avvägning mellan, å ena sidan, behovet av transparens och allmänhetens insyn vid anställning av ordinarie domare och, å andra sidan, att inte avskräcka skickliga jurister från att söka ordinarie domartjänster. Förslaget är dock enligt tingsrättens mening en tillräckligt bra avvägning mellan dessa båda intressen. De genomförda enkätundersökningarna visar visserligen att det endast varit åtta procent av de tillfrågade som avstått från

att söka en ordinarie domartjänst med anledning av ansökningsförfarandets offentlighet. Tingsrätten anser emellertid att den föreslagna åtgärden kan förväntas öka antalet sökanden, vilket tillsammans med andra åtgärder, är nödvändigt för att tillförsäkra tillgången på ordinarie domare. Behovet av transparens får anses tillgodosesetts i tillräckligt stor utsträckning genom förslaget.

Kapitel 19: Långsiktiga och stabila förutsättningar för rekrytering

I enlighet med vad Kristianstads tingsrätt framfört ovan bör ett bättre underlag tas fram för att långsiktiga bedömningar ska kunna göras i de frågor som behandlas i betänkandet. Ansvaret för detta ryms inom det uppdrag som Domstolsverket har.

Kapitel 20: Konsekvenser av utredningens förslag

De analyser och slutsatser som framförs i detta kapitel föranleder inga särskilda kommentarer från Kristianstads tingsrätt utöver de synpunkter som lämnats ovan.

Remissyttrandet har beslutats av lagmannen Lennart Johansson, efter föredragning av tingsnotarien Alexander Skargren. I beredningen av yttrandet har också administrativa assessorn Vilhelm Patrikson deltagit.

Som ovan

Lennart Johansson

Alexander Skargren